

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИЈСКОГ ПОСЛОВАЊА ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Musala 9, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 47 40, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

Број:

ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ
КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА ВЕТЕРИНАРСТВО БИХ
ЗА 2004. ГОДИНУ

Сарајево, јул 2005. године

САДРЖАЈ

I	МИШЉЕЊЕ РЕВИЗОРА	3
II	РЕВИЗИОНИ ИЗВЈЕШТАЈ	4
1.	Увод	4
2.	Осврт на налазе и препоруке ревизије за 2003. годину	4
3.	Налази ревизије и препоруке за 2004. годину	4
3.1.	Управљање и руковођење – статус буџетског корисника	4
3.2.	Издавање свједоцби – сертификата – о здравственом стању животиња и пошилики животињског поријекла у унутрашњем и међународном промету	5
3.3.	Систем интерних контрола	8
3.4.	Исплата стимулација	9
3.5.	Извјештај о информационом систему Канцеларије за ветеринарство	9
3.5.1.	Организациона контрола	9
3.5.2.	Сигурност система	9
3.5.3.	Апликативне контроле	9
4.	КОРЕСПОНДЕНЦИЈА	10
5.	РЕЗИМЕ	10

I МИШЉЕЊЕ РЕВИЗОРА

- 1.1. Канцеларије за ревизију финансијског пословања институција Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Канцеларија за ревизију) извршила је ревизију финансијских извјештаја и то: Биланса стања, Рачуна прихода и расхода, Искaza о капиталним издацима и Извјештај о извршењу буџета на дан 31.12.2004. године у Канцеларији за ветеринарство Босне и Херцеговине и Агенцији за означавање животиња (у даљем тексту: Канцеларије). Ревизија је испитивала и усаглашавања са примјенљивим законима и функционисање система интерних контрола.
- 1.2. Руководство Канцеларије је одговорно за финансијске извјештаје, поступање у складу са законима и прописима и успостављање ефикасног система интерних контрола. Наша одговорност је да изразимо мишљење на основу ревизије коју смо извршили.
- 1.3. Законски основ ревизије садржан је у Закону о ревизији финансијског пословања институција Босне и Херцеговине. Ревизију смо обавили у складу са ревизионим стандардима Међународне организације врховних ревизионих институција - INTOSAI. Ови стандарди захтијевају да ревизију планирамо и извршимо на начин који нам омогућава да се у разумној мјери увјеримо да су финансијски извјештаји састављени у складу са важећом законском регулативом и примјенљивим рачуноводственим стандардима и да представљају тачан и истинит приказ пословања. Ревизија оцјењује и поузданост система интерних контрола којима се осигурава примјена закона и прописа, заштита имовине, поуздано извјештавање и ефикасно пословање.
- 1.4. Ревизија је, на основу узоракa, испитивала значајне трансакције које потврђују износе у финансијским извјештајима, оцјену рачуноводствених принципа приликом састављања финансијских извјештаја, оцјену значајних процјена извршених од стране руководства приликом састављања финансијских извјештаја, усаглашеност са законима и прописима и оцјену система интерних контрола. Сматрамо да ревизија коју смо извршили пружа разуман основ за изражавање нашег мишљења.

Према нашем мишљењу, финансијски извјештаји Канцеларије за 2004. годину реално и објективно приказују финансијско стање Канцеларије на дан 31. децембра 2004. године у свим значајнијим аспектима пословања, осим за квалификације ефеката које на финансијске извјештаје имају следеће тачке овог извјештаја:

- **Управљање и руковођење – статус буџетског корисника (тачка 3.1.);**
- **Издавање свједоџби – сертификата – о здравственом стању животиња и попиљака животињског поријекла у унутрашњем и међународном промету (тачка 3.2.);**
- **Систем интерних контрола (тачка 3.3.).**

II РЕВИЗИОНИ ИЗВЈЕШТАЈ

1. Увод

На основу Закона о савјету министара Босне и Херцеговине и министарствима Босне и Херцеговине, Савјет министара је на сједници одржаној 5. октобра 2000. године донио Одлуку о оснивању Канцеларије за ветеринарство БиХ (у даљем тексту: Канцеларија). Истом се утврђује надлежност, начин руковођења, остваривање сарадње и друга питања од значаја за Канцеларију. У оквиру своје надлежности Канцеларија обавља, посебно сљедеће послове:

- Предлаже прописе и координирање јединствених мјера, метода и поступака контроле заразних и паразитских болести животиња;
- Предлаже прописе ветеринарских услова за међународни промет животиња, сировина, отпадака и сировина животињског поријекла;
- Координира рад граничне ветеринарске инспекције и предлаже прописе јединствене документације за извоз односно увоз животиња, сировина, отпадака и сировина животињског поријекла и организовање информационог система граничне ветеринарске инспекције;
- Сарађује са међународним ветеринарским, здравственим и сличним институцијама и удругама;
- Координира представљање БиХ у међународним институцијама из области ветеринарства;
- Прати међународне прописе из области ветеринарства;
- Међуентитетско усаглашавање прописа из области ветеринарства.

2. Осврт на налазе и препоруке ревизије за 2003. годину

Реализоване препоруке:

- Извршена инвентура средстава и извора средстава;

Активности које су у току

- Доградња система интерних контрола током 2005. године.

Активности које нису реализоване

- Није затражено правно тумачење и мишљење од Правне службе Савјета министара у вези статуса Агенције за означавање животиња која је као организациона јединица третирана засебно у буџету.
- Систем интерних контрола није током 2004. године успостављен на задовољавајући начин.

3. Налази ревизије и препоруке за 2004. годину

3.1. Управљање и руковођење – статус буџетског корисника

Увод

Током ревизије, уочили смо поново правне нејасноће и недовољну дефинисаност система управљања и руковођења Канцеларијом за ветеринарство као буџетским корисником. Канцеларија за ветеринарство је управна организација у саставу Министарства спољне трговине и економских послова. Као самостална управна организација има статус правног лица, те је посебно планирана у Закону о извршењу буџета.

Надаље, Агенција за означавање животиња са сједиштем у Бањалуци је организациона јединица у саставу Канцеларије за ветеринарство која у складу с Одлуком о оснивању Агенције није правно лице, али је у Закону о извршењу буџета сврстана као посебна буџетска јединица.

Овакав недефинисан правни статус, гдје је организациона јединица Канцеларија за ветеринарство, тј. Агенција за означавање животиња, третирана као посебна буџетска јединица, која је сврстана посебно у Закону о извршењу буџета за 2004. годину, по мишљењу ревизије умногоме усложњава процес управљања и руковођења институцијом.

Ревидирањем Канцеларије и Агенције стекли смо утисак како постоји велики број нејасноћа и оперативних потешкоћа у пословању и извршењу буџета (примјерице ко и на који начин одобрава трошкове, начин буџетског пословања и питање одговорности располагања буџетом, оперативним пословањем итд.). Овакве правне нејасноће и специфичности, се по мишљењу ревизије, негативно одражавају на пословање институције као цјелине, те усложњава процес ефикасног управљања и руковођења. Исти је проблем уочен и прошле године, али нисмо стекли утисак да је руководство Канцеларије за ветеринарство предузимало активне и конкретне кораке у правцу разрешења споменутог правног проблема (нисмо имали на увид писане иницијативе) тј. статуса Канцеларије за ветеринарство и Агенције за означавање животиња. Уочили смо како комуникација и кореспонденција између Канцеларије у Сарајеву и Агенције у Бањалуци није задовољавајућа што је дијелом узроковано и недефинисаним правним статусом.

Надаље, смо примијетили како се не одржавају редовити састанци руководства Канцеларије за ветеринарство на којем би присуствовале руководна лица по вертикали (укључујући и шефове организационих јединица) и да за такве састанке нема писаног трага, што по мишљењу ревизије није продуктивно, јер се ефикасност процеса управљања и руковођења институцијом смањује.

Ревизија поново сугерише руководству Канцеларије за ветеринарство да обавезно затражи правно тумачење и мишљења Канцеларије за законодавство Савјета министара о стајалишту да се једна организациона јединица у буџету третира засебно. Надаље, сугеришемо тражење појашњења и од Министарства за финансије и трезор у вези функционисања овакве структуре када је у питању извршење буџета, како би се конкретно одредиле надлежности Канцеларије за ветеринарство и Агенције. Рјешење овог проблема би требало реализовати прије доношења буџета за наредну буџетску годину.

Утисак ревизије је да правни статус Канцеларије за ветеринарство и Агенције за означавање животиња постаје лимитирајући фактор за даљи развој ових институција, те би се исти требао хитно дефинисати у сарадњи са надлежним институцијама Босне и Херцеговине. Задржавањем постојећег стања које је по мишљењу ревизије неодрживо, само генерише свакодневне проблеме у пословању ове изузетно важне институције за грађане Босне и Херцеговине.

3.2. Издавање свједоцби – сертификата о здравственом стању животиња и пошиљака животињског поријекла у унутрашњем и међународном промету

На основу Одлуке о ветеринарској свједоцби о здравственом стању животиња и пошиљака животињског поријекла у унутарњем и међународном промету, Канцеларија је издавала свједоцбе – сертификате за одређене кориснике. Ревизијом цјелокупног процеса пословања са сертификатима у току 2004. године смо уочили одређене недостатке и пропусте који се огледају у следећем:

- Недостатак јасних и прецизних писаних правила и процедура у вези издавања сертификатима;
- Нису тачно задужена лица за ове послове;
- Нису оформљени уписници за захтјевима, нема хронологије издавања у свим случајевима, као и да сертификати нису издавани по серијским бројевима;

- Нема тачне евиденције о заprimљеним сертификатима, нисмо били у могућности да јасно утврдимо ко је све запримао бјанко сертификате;
- Уочили смо како одређени број сертификата има исте серијске бројеве (ради се о латиничној и ћириличној верзији), што отежава контролне поступке;
- Није вршен годишњи попис издатих и неискориштених сертификата (одређене радње су вршене у вези пописа 09.06.2005. године гдје су уочени многи недостаци);
- Обрасци сертификата издавани на реверс, без претходне наплате јер није била утврђена цијена сертификата;
- Није ријешено на одговарајући начин питање ненаплаћених изданих сертификата који су дистрибуисани док није била одређена цијена сертификата тј. наплата се врши само за оне комитенте који поново дођу подићи сертификат, тако што им се не издаје нови без претходно измирених обавеза, проблем се међутим јавља код оних фирми које се више не појављују са новим захтјевима или су се можда пререгистровале;

Процес издавања сертификата по мишљењу ревизије није задовољавајући и недостају многи процедурални аспекти који би овај процес учинили поузданим и задовољавајућим. Ревизија скреће пажњу руководству Канцеларије на високе ризике пословања са сертификатима у оваквим условима и евиденцијама, те на могуће пропусте и неправилности.

У циљу превазилажења постојећег стања Канцеларија за ревизију сугерише руководству Канцеларије за ветеринарство следеће:

- Да сачини јасна и прецизна правила и процедуре штампања, издавања сертификата и процедура заштите на темељу досадашњи искустава (одређено правило у виду одлуке је Да тачно одреди лица за послове издавања сертификата;
- Да изврши анализу досадашњег рада и сачинити пресјек стања;
- Да оформи комисију за сачињавање пресјека стања, које би конкретно и тачно утврдило број наручених, задужених, реализованих сертификата и стање на залихи на одређени дан по врстама;
- Да изврши обавезно сравњење између изданих сертификата и наплаћених по врстама;
- Да утврди тачно износ ненаплаћених сертификата и предузме одговарајуће активности да се исти наплате;
- Да Послове у вези финансијског и материјалног сравњења координира са Министарством финансија и трезора, те сачини записник о финансијском сравњењу;
- С обзиром на чињеницу како се ради државним сертификатима који имају одређену тржишну вриједност, да осигура одговарајућу заштиту – касу или нешто слично;
- Убудуће је потребно вршити редовита сравњења и инвентуре, а по потреби и ad hoc контроле у вези пословања са сертификатима;
- Да осигура систем заштите за штампање, дистрибуцију и контролу над изданим и неупотребљеним сертификатима, те систем осигурања повратне информације руководству Канцеларије за ветеринарство о цјелокупном процесу издавања сертификата, како би руководство могло благовремено да предузима одговарајуће активности у случају одређених пропуста и неправилности.

Набавка бјанко образаца - сертификата

- За сертификате који су испоручивани од добављача «Свјетлост» ревизија није могла контролисати цијену штампе (ова врста штампе није садржана у понуди приликом избора најповољнијег понуђача за услуге штампања и испоруку образаца за 2004. годину);

- Избор најповољнијег понуђача за штампу и испоруку образаца сертификата извршен је путем Комисије Савјета министара у октобру 2004. године, на основу тендерске документације коју је доставила Канцеларија за ветеринарство. Уз уговор који је потписан са добављачем «Графокомерц» нису приложени табеларни прикази потребних количина и појединачних понуђених цијена, а назначени су као саставни дио уговора (у току ревизије су нам достављени од стране Комисије која је вршила избор). Такође је уочено да цијене за штампање пробних сертификата није могуће провјерити јер нема назначене количине и спецификацију образаца, да се фактурисане цијене разликују од понуђених као и да се штампају обрасци који нису садржани у понуди.

Систем интерних контрола Канцеларије за ветеринарство нема или није у довољној мјери развило систем интерних контрола. Са постојећим системом интерних контрола (који по мишљењу ревизије није задовољавајући и током 2004. године је био организован на доста ниском нивоу) руководство Канцеларије за ветеринарство се излаже ризицима пословања и разним могућим неправилностима.

Опште примједбе на систем интерних контрола у Канцеларији за ветеринарство се односе на сљедеће:

- Цјелокупни систем пословања са сертификатима;
- Слабостима у набавкама роба и услуга;
- Питање система интерних контрола која се примјењују у Канцеларији за ветеринарство и Агенцији за означавање животиња;
- Питање руковања готовим новцем и систем наплате такси на граничним прелазим;
- Интерне процедуре стварања обавеза;
- Недовољно јасна и прецизна или која уопште нису донесена у 2004. години правила и процедуре за настанак значајнијих трошкова пословања (примјерице ПТТ трошкови, употреба службених аутомобила, трошкови репрезентације итд.), уочили смо како су одређена правила и процедуре донесена половицом 2005. године.

Током ревизије смо уочили да се ни постојеће одлуке нису досљедно поштовале (одлука о кориштењу мобилних телефона на примјер), или да за трошкове репрезентације у одређеним случајевима нема спецификације о извршеним услугама и извјештаја о извршеној репрезентацији. Ревизија сматра да су извјештаји о извршеним трошковима врло битни у циљу транспарентности и намјенског трошења јавног новца.

Канцеларија за ревизију поново препоручује руководству Канцеларије за ветеринарство сачињавање ефикасног система интерних контрола у свим значајнијим пословним процесима који би превентивно спречавао могуће неправилности. Сугеришемо креирање јасних и прецизних правила и процедура за све горе побројане недостатке с посебном позорношћу на систем пословања са сертификатима и новчаним токовима који се јављају у појединим процесима (наплата таксе на граници и благајничко пословање). Такође, скрећемо пажњу руководству Канцеларије на досљедност поштовања и примјене донесених правила и процедура.

Надаље смо уочили како систем интерних контрола није дефинисан у Агенцији за означавање животиња у виду посебних правила и процедура. Оваква ситуација је дијелом и резултат нејасноћа и недефинисаности проблематике која је обрађена у поглављу 3.1. Управљање и руковођење – статус буџетског корисника. Мишљења смо како је такође ово додатни елеменат који доводи до многих несугласица у вези располагања буџетом и управљања истим. У разговору са руководиоцем Агенције за означавање животиња смо стекли утисак да има много нејасноћа када је у питање систем буџетског пословања и одговорности за располагањем буџетским средствима између Канцеларије у Сарајеву и Агенције у Бањалуци.

3.3. Исплата стимулације

Током ревизије је уочено како су Канцеларија и Агенција током 2004. године исплаћивале у више наврата новчану стимулацију (укупно нето износ исплаћених стимулација износи 21.665,61 КМ) запосленим на основу приједлога непосредних руководиоца. Међутим, ревизија се није увјерила да постоје јасни и прецизни критерији на темељу којих се одлучује, ко заиста заслужује стимулативни дио финансијске награде за свој рад и залагање на извршавању радних задатака.

Преглед исплаћених финансијских стимулација по мјесецима током 2004. године за Канцеларију у Сарајеву:

Мјесец	Нето износ стимулације (без пореза и доприн.)
▪ јануар	779,50
▪ фебруар	974,47
▪ март	780,87
▪ април	1053,22
▪ мај	2140,82
▪ јуни	1096,45
▪ јули	758,20
▪ август	758,20
▪ септембар	758,20
▪ октобар	758,20
▪ новембар	4.528,01
▪ децембар	4.824,47
УКУПНО:	19.210,61

Преглед исплаћених финансијских стимулација по мјесецима током 2004. године у Агенцији у Бањалуци:

Мјесец	Нето износ стимулације (без пореза и доприн.)
▪ новембар	1.227,50
▪ децембар	1.227,50
УКУПНО:	2.455,00

Канцеларија за ревизију препоручује руководству Канцеларије и Агенције, уважавајући право руководства да стимулише запосленике и цијени њихово залагање у извршавању радних задатака, да убудуће сачини јасне и прецизне интерне критерије у вези додјеле стимулација, како би се убудуће додјеле стимулација вршиле на транспарентан начин и у складу са расположивим планираним буџетским средствима.

3.4. Извјештај о информационом систему Канцеларије за ветеринарство и Агенције за означавање животиња

Увод

Поред информационог система Канцеларија за ветеринарство ревизија је посебну пажњу посветила и информационом систему Агенције за означавање животиња.

Канцеларија за ветеринарство је успоставила информациони систем, гдје су сви рачунари повезани у локалну мрежу с приступом на Интернет. Овај информациони систем који користи Канцеларија за ветеринарство није ни на који начин повезан са информационим системом Агенције за означавање животиња, која се налази у Бањалуци, иако потреба за њиховим повезивањем реално постоје.

3.5.1. Организациона контрола

Ревизијом је утврђено да Канцеларија за ветеринарство није успоставила адекватну организациону контролу над успостављеним информационим системом. Нису прописане процедуре за кориштење информационог система, заштиту података и прављење резервних копија. Такође није извршена интерна класификација података која би послужила као основ за доношење правила приступа мрежним ресурсима.

Ревизијом је такође утврђено да Агенција за означавање животиња нема усвојена интерна правила и процедуре за кориштење информационог система. Процедуре су у фази креирања.

Канцеларија за ветеринарство би требала да изврши класификацију података на основу које би се додијелила права приступа мрежним ресурсима и прописати заједничке процедуре за обе институције које се тичу кориштења и употребе информационог система, у циљу успостављања боље административне и организационе контроле, која ће допринијети бољој искориштености информатичких ресурса.

3.5.2. Сигурност система

Ревизијом је утврђено да Канцеларија за ветеринарство не прави резервне копије података организовано на централном серверу, иако су осигурани сви технички предувјети за адекватно прављење резервних копија података, што може утицати на трајни губитак битних података у електронској форми.

У организационој јединици Канцеларије за ветеринарство, Агенцији за означавање животиња резервне копије података се праве редовно, али се чувају у истој соби са сервером у неадекватном простору. Такође је утврђено да сервер сала нема ријешен систем физичког приступа серверу, те адекватну климатизацију просторије, што све заједно представља ризик од оштећења и квара опреме. На радним станицама у Агенцији нема адекватног антивирусног софтвера што додатно ствара опасност по сигурност података.

Канцеларија за ревизију препоручује успостављање адекватног система прављења резервних копија, те систем физичке заштите опреме како би се избјегао ризик од губитка битних података за функционисање Канцеларије.

3.5.3. Апликативне контроле

Ревизијом су обухваћене такође и контроле апликативног софтвера и базе података Агенције за означавање животиња. Систем је набављен из средстава донација и домаћи експерти нису били укључени у израду пројектне документације и набавку софтвера.

Утврђено је да добављач није испоручио изворни код апликације, што власнике система, у овом случају Агенцију за означавање животиња онемогућава да прави програмске измјене и прилагођава софтвер новонасталим промјенама и захтјевима институције.

С обзиром да су у примарном послу Канцеларије за ветеринарство промјене веома честе, немогућност прилагођавања постојећег система би могла да буде ограничавајући фактор развоја институције.

Канцеларија за ревизију препоручује да Канцеларија за ветеринарство изврши анализу заједничких потреба са Агенцијом за означавање животиња и направи заједничку стратегију развоја информационог система која ће бити у складу са развојном стратегијом институције, те у што скорије вријеме интегрише информационе системе у јединствен систем.

Канцеларија за ветеринарство би требала да оформи експертну комисију састављену од особља из области информационих технологија и ветеринарства која ће направити детаљну анализу постојећег система, те утврди да ли систем може да задовољи будуће потребе институције. Уколико се утврди да систем не задовољава, а према садашњој ситуацији уколико се покрену нови пројекти у пуном капацитету, овај систем неће бити у стању одговорити новим захтјевима, потребно је да се изврши анализа цијене коштања доградње постојећег система или преласка на неки нови систем. На основу те анализе Канцеларија за ветеринарство треба да донесе одлуку о даљем поступању по овом питању.

4. КОРЕСПОНДЕНЦИЈА

Уреду за ветеринарство БиХ је, дана 14.07.2005. године, уручен Нацрт извјештаја о извршеној ревизији за 2004. годину, на разматрање и достављање евентуалних коментара и доказа који би могли значајније утицати на налазе ревизије.

У остављеном року од седам дана, Уред за ветеринарство БиХ није доставио коментаре на Нацрт извјештаја о извршеној ревизији за 2004. годину.

Извјештај за Парламентарну скупштину БиХ представља исти Извјештај који је и достављен клијенту.

5. РЕЗИМЕ

Канцеларија за ревизију је извршила ревизију финансијског пословања Канцеларије за ветеринарство и Агенције за означавања животиња у складу са Законом о ревизији и INTOSAI стандардима, уважавајући опште услове окружења у којем је функционисао клијент.

Ревидирањем пословања у 2004. години утврдили смо одређени број неправилности и недостатака. Посебице желимо указати на слабости у процесу управљања и руковођења – статус буџетског корисника (видјети тачку 3.1. овог извјештаја).

Током ревизије смо утврдили одређени број недостатака и пропуста у издавању свједоџби – сертификата о здравственом стању животиња и пошиљака животињског поријекла у унутрашњем и међународном промету (видјети тачку 3.2. овог извјештаја).

Надаље желимо указати на слабости у систему интерних контрола (видјети тачку 3.3.) и недостатке у информационом систему (видјети тачку 3.5. овог извјештаја).

**ЗАМЈЕНИК ГЕНЕРАЛНОГ
РЕВИЗОРА**

Самир Мушовић

ГЕНЕРАЛНИ РЕВИЗОР

Миленко Шего

**ЗАМЈЕНИК ГЕНЕРАЛНОГ
РЕВИЗОРА**

Драган Кулина